

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра психології та соціальних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ О.А.Кузнецова

28 серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта (Фізика)

Освітньо-професійна програма Фізика та математика

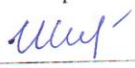
2020 – 2021 навчальний рік

Розробник: Куриленко Тетяна Василівна, викладач кафедри психології та соціальних наук

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальних наук.

Протокол № 1 від «28» серпня 2020 року.

Завідувач кафедри (Савенкова І.І.)

«28» серпня 2020 р.

Анотація

Навчальна дисципліна «Філософія» є базовою навчальною дисципліною циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів усіх галузей знань першого (бакалаврського) рівня у закладах вищої освіти України. Її вивчення дозволяє студентам – майбутнім фахівцям і представникам суспільної еліти – оволодіти знаннями та навиками теоретичного осмислення визначальних аспектів і закономірностей життєдіяльності людини у відношеннях до природи, суспільства, історії, науки, техніки, досягнути найбільш загальні основи буття світу та людини, свідомості, пізнання, цінностей, глобальних проблем сучасної епохи. Нормативний курс «Філософія» змістовно зіставляється з циклом дисциплін соціально-гуманітарного напрямку: «Психологія», «Соціологія», «Політологія», «Культурологія», «Історія світової та української культури». Навчальна дисципліна «Філософія» орієнтована на забезпечення світоглядного аспекту освіти, формування основи філософського мислення студентів як структурної частини професійної підготовки.

Ключові слова: філософія, освіта, мислення, світогляд, цінності, культура.

Annotation

The discipline “Philosophy” is the basic discipline of the cycle of social and humanitarian training of students of all fields of knowledge of the first (bachelor's) level in institutions of higher education of Ukraine. Its study allows students are future specialist and members of the social elite to master knowledge and skills of theoretical understanding of the defining aspects and patterns of human life in relation to nature, society, history, science, technology, to comprehend the most general bases of existence of the world and the person, consciousness, knowledge, values, global problems of a modern epoch. The normative course “Philosophy” is meaningfully compared with the cycle of disciplines of the socio-humanitarian direction: “Psychology”, “Sociology”, “Political Science”, “Culturology”, “History of the world and the ukrainian culture”. The discipline “Philosophy” is focused on providing a world-view aspect of education, the formation of the basic of philosophical thinking of students as a structural part of professional training.

Keywords: philosophy, education, mentality, world-view, values, culture.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка	Нормативна	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – есе, повідомлення, реферат, творче завдання, тести.	Спеціальність 014 Середня освіта (Фізика)	Семестр	
Загальна кількість годин - 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 2	Ступінь: бакалавра	Лекції	
		10	
		Практичні, семінарські	
		50	
		Лабораторні	
		-	-
Самостійна робота			
		30	
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (67% / 33%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

2.1. *Мета курсу:* освоєння найбільш глибоких основ, сутності природних та соціальних процесів і явищ.

Філософія – наука про закономірності і тенденції функціонування і розвитку природи, суспільства і людського мислення. Курс філософії передбачає:

- вивчення найважливіших понять і принципів філософії й філософської аргументації;
- аналіз історичних форм філософії й розкриття загальних механізмів її розвитку;
- виявлення найбільш значимих соціальних та культурних феноменів, закономірностей й їхнє осмислення;
- формування розуміння проблем, які виникають перед індивідом, суспільством і державою;
- сприяння створенню цілісного системного подання про світ і місце людини в ньому;
- виявлення на рівні понятійного мислення зв'язку вічних проблем людини,
- розвиток здатності самостійного мислення, здатного вирішувати суспільні, індивідуальні й професійні проблеми на основі філософської традиції й з орієнтацією на особистісний зміст.

2.2. *Завдання курсу спрямовані на:*

- формування світоглядної орієнтації людини, розуміння особливої ролі філософії, поєднаної з багатовіковим досвідом критично-рефлексивного розмірковування над загальнолюдськими проблемами та життєвими орієнтаціями особистості;
- формування культури філософського мислення;
- допомогу студентам глибше осмислити дійсність у взаємозв'язку всіх її сторін, властивостей, зв'язків.
- орієнтування студентів на розуміння системи цінностей, необхідних для життєдіяльності людини в суспільстві;
- сприяння філософському аналізу протиріч в розвитку світу людини, що виникають в наш час та успадковані з минулого.

Передумови для вивчення дисципліни: Умовою вивчення дисципліни є наявність у здобувача вищої освіти повної загальної середньої освіти (володіння основами природничих та гуманітарних знань).

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН13. Знати, аналізувати, прогнозувати та оцінювати основні екологічні аспекти загального впливу промислово-технологічної діяльності людства на навколишнє природне середовище та на здоров'я людини.

ПРН15. Знати і розуміти роль і місце природничо-математичних наук у загальній системі знань про природу і суспільство та у формуванні сучасного наукового світогляду.

ПРН16. Знати та розуміти необхідність збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.

ПРН22. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання та подальшого саморозвитку.

1.3 Згідно з вимогами ОПП студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальнопредметні:

ЗК 2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановці мети та вибору шляхів її досягнення; володіти науковими знаннями; вміти формулювати думки коротко і зрозуміло

ЗК14. Здатність критично оцінювати свої достоїнства і недоліки, намічати шляхи і вибирати засоби розвитку достоїнств і усунення недоліків.

ЗК16. Здатність використовувати основні положення і методи соціальних, гуманітарних та

економічних наук при вирішенні соціальних і професійних завдань.

ЗК18. Здатність володіти базовими знаннями основ філософії, психології, педагогіки, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до естетичних цінностей та уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності

ЗК20. Здатність вміння аналізувати та синтезувати науково-технічну, природничо-наукову та загальнонаукову інформацію.

II. Фахові: не передбачено

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1 Філософія та світогляд. Предмет і проблематика філософії.

Тема 2 Історичні типи філософії. Особливості розвитку вітчизняної філософії.

Тема 3 Філософське вчення про буття.

Тема 4 Філософія свідомості.

Тема 5 Філософія пізнання.

Тема 6 Наукове пізнання.

Тема 7 Проблема людини в філософії.

Тема 8 Філософія суспільства.

Тема 9 Філософія історії.

Тема 10 Філософія культури.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1 Історичний розвиток філософії

Тема 1 Філософія та світогляд. Предмет і проблематика філософії.

Світогляд, його суспільно-історичний характер. Структура і типи світогляду: міф, релігія, філософія. Філософський світогляд. Предмет та специфіка філософського знання. Природа філософських проблем. Основні функції філософії та структура філософського знання. Філософія в системі культури. Філософія як вид знання. Філософія та наука. Наукова обґрунтованість філософського мислення та його орієнтація на соціальні та природні цінності. Функції філософії та її роль в суспільстві.

Тема 2 Історичні типи філософії. Особливості розвитку вітчизняної філософії.

Філософія Стародавнього світу. Філософія Стародавнього Сходу: основні парадигми осмислення буття та людини. Давньоіндійська філософія: Веди, Упанішади, філософія локаяти (чарваки), джайнізму, міманси, веданти. Філософія Будди. Особливості філософії у Стародавньому Китаї. Даосизм як філософія шляху. Не-діяння. Конфуціанство. Дао суспільства і дао людини. Поняття морального закону. Легізм - школа "законників". Загальна характеристика та основні періоди античної філософії. Особливості античної філософії. Космоцентричний характер давньогрецької філософії. Вчення про буття: Демокріт, Платон, Аристотель. Проблема людини та суспільства. Етичні ідеї. Становлення античної діалектики. Філософія Давнього Риму. Поява нових шкіл в філософії еллінізму. Значення античної філософії для духовного розвитку людства.

Філософія Середньовіччя та Відродження. Загальна характеристика та періодизація середньовічної філософії. Релігійний характер філософської думки Середньовіччя. Природа та людина як творіння Бога. Теоцентризм. Формування догматики та апологетичний період. Філософія патристики. Вчення Аврелія Августина. Еволюція та особливості схоластичної думки. Розум і віра. Філософія Фоми Аквінського. Суперечка про універсалії. Характерні риси культури Ренесансу та їх вплив на формування філософського світорозуміння. Антропоцентризм та гуманізм в філософії. Основні ідеї пантеїстичної натурфілософії: Парацельс, Б. Телезіо, Дж. Бруно та ін. Соціально-філософські ідеї в добу Відродження. Н.Макіавеллі, Т. Мор, Т. Кампанелла.

Філософія Нового часу. Наукова революція XVI-XVII століття та зміна парадигм в філософії. Створення механістично-матеріалістичної картини світу. Проблема методу пізнання в філософії: емпіризм та раціоналізм. Емпіризм в філософії. Ф.Бекон. Концепція науки. Раціоналізм в філософії. Р. Декарт. Проблема методу. Метафізика.

I.Кант – родоначальник німецької класичної філософії. Активно-діяльне розуміння людини. Філософські позиції I.Канта. Основні поняття і проблеми теорії пізнання. Етична концепція I.Канта. Філософська концепція Г. Гегеля як система абсолютного ідеалізму. Ідеалістична діалектика. Антропологічна філософія Л. Фейєрбаха. Марксистська філософія в контексті світової філософської думки. Формування основ матеріалістичної філософії. Концепція соціально-історичної практики. Філософсько - історична концепція К.Маркса. Поняття суспільно-економічної формації. Закономірність історичного процесу і суб'єкт історії. Розробка концепції матеріалістичної діалектики.

Сучасна світова філософія: проблематика та тенденції розвитку.
Ірраціоналістична філософія ХІХ ст. Поняття екзистенції у С. К'єркегора. Волунтаризм А.Шопенгауера. Філософія життя Ф.Ніцше.Критичне переосмислення принципів та традицій парадигми класичного філософії. Некласичний характер сучасної філософії. Позитивізм О.Конта. Історичні етапи позитивізму. Постпозитивізм. Історичний вимір науки. (К. Поппер,Т.Кун). Екзистенціальна філософія (М. Хайдеггер, Ж.-П.Сартр, М. Бердяєв). Герменевтика в ХХ столітті. Герменевтика як метод і як теорія. Філософські засади психоаналізу, вчення про несвідоме (З.Фрейд, К.Юнг, Е.Фромм). Філософія прагматизму. Принцип Пірса. Філософська антропологія (М.Шелер). Філософські засади філософії постмодерну.

Д. Чижевський як історик української філософії. Специфіка та характерні риси української філософії. Джерела формування філософської думки Стародавньої Русі. Філософська думка Київської Русі.Розробка гуманістичних ідей (Ю. Дрогобич, П. Русин, С. Оріховський-Роксолан). Києво-Могилянська академія як центр розвитку філософської думки. Творчість Г. Сковороди. Вчення про три світи та дві натури. Ідея "сродної праці".Філософія серця П. Юркевича. Академічна філософія ХІХст.(П. Лодій, І. Шад). Проблема звільнення людини і нації в творах мислителів Кирило-Мефодієвського братства. Синтез ідей романтизму і народності.Розробка антропологічного принципу та ідеї суспільного прогресу в творчості І. Франка, М. Драгоманова, М. Грушевського. Філософія України в ХХ ст. Вчення В. Вернадського про ноосферу. Філософія в радянській Україні: особливості розвитку і тематики. Політизація філософії. Українська філософська думка за роки незалежності: стан і тенденції розвитку.

Кредит 2 Онтологія. Гносеологія.

Тема 3 Філософське вчення про буття.

Онтологія як вчення про буття. Основні питання та поняття онтології. Категорія буття в історії філософії. Головні проблеми онтології. Онтологічні моделі світу. Проблема субстанції: дуалізм, монізм та плюралізм. Світ як сукупна реальність. Єдність природи і людини, матеріального світу і людського духу.Основні форми буття. Діалектика буття. Феномен людського буття.

Проблема субстанції. Матеріалістичний та ідеалістичний монізм. Формування науково-філософського поняття матерії. Методологічне значення категорії матерії для пізнання природи, суспільства, практичної діяльності. Форми буття матерії. Філософський смисл понять простору і часу.

Тема 4 Філософія свідомості.

Поняття свідомості. Смисл проблеми свідомості та труднощі її вирішення. Проблема свідомості в історії філософії та природознавства. Сутність концепції гілозоїзму.Проблема походження свідомості. Основні філософські концепції свідомості. Відмінності ідеалістичного та матеріалістичного розуміння свідомості. Свідомість як відображення дійсності. Свідомість як конструювання світу. Структура і форми свідомості. Свідомість та безсвідоме. Самосвідомість. Проблема суспільно-історичних детермінантів виникнення і формування свідомості. Свідомість, мова, спілкування. Розвиток науки і проблема співвідношення мислення людини і кібернетичних систем.

Тема 5 Філософія пізнання. Наукове пізнання.

Особливості філософського підходу до пізнання. Пізнання як відображення та творчість. Поняття та структура пізнавальної діяльності. Об'єкт та суб'єкт. Види пізнання. Діалектика чуттєвого та раціонального в пізнавальному процесі. Концепції пізнання. Поняття істини в класичній та некласичній гносеології. Сучасні концепції істини. Об'єктивна, абсолютна та відносна істина. Істина, оцінка, цінності та їх вплив на пізнавальний процес. Проблема критеріїв істини. Практика. Принципи діалектики як основа філософського пізнання. Діалектика та догматичне мислення.

Наука як предмет філософського аналізу. Поняття науки. Сутність повсякденного та наукового пізнання. Функції і роль філософії в науковому пізнанні. Наука як об'єкт полідисциплінарного вивчення. Загальні концепції та моделі розвитку науки. Екстерналізм та інтерналізм. Кумулятивістський підхід до росту науки. Модель структури наукових революцій Т. Куна. Особливості сучасного етапу розвитку науки. Ідеї синергетики. Глобальний еволюціонізм та сучасна наукова картина світу. Посилення взаємозв'язку між природничим та соціально-гуманітарним знанням.

Філософські основи методології наукового дослідження. Рівні та форми наукового пізнання. Поняття про метод та методологію наукового дослідження. Типологія методів наукового дослідження.

Соціальні функції науки. Оцінка соціальної ролі науки в сучасному суспільстві. Сцієнтизм. Антисцієнтизм.

Кредит 3. Філософська антропологія. Соціальна філософія.

Тема 6 Проблема людини в філософії.

Місце та роль філософської антропології. Людина як філософська проблема. Інтеграція знань про людину. Антропосоціогенез та його системний характер.

Філософська оцінка понять "особистість", "індивід", "індивідуальність" та їх співвідношення з поняттям "людина". Поняття та проблема соціалізації. Дуалістичний та моністичний підходи до визначення біологічно-соціальної природи людини. Проблема сенсу, цінності і самоцінності людського життя у духовному досвіді людстві. Покликання людини. Витоки та історичні долі ідей філософського гуманізму. Ідея цілісності людини як вираз сенсу людського життя. Свобода як цінність. Негативна свобода.

Тема 7 Філософія суспільства.

Поняття та структура суспільства. Суспільна проблематика в історії філософії (від появи суспільної проблематики в філософії Стародавнього світу до сучасності). Інформаційне суспільство та його проблеми. Суспільство як соціальний спосіб буття людини, продукт взаємодії людей, результат творення та творчості людини. Діяльність як специфічний спосіб існування соціального. Суспільство та спільнота.

Суспільні відносини та системність суспільства. Основні підходи до дослідження суспільства. Основні підсистеми суспільства. Економічна система суспільства. Соціальна структура суспільства: соціальні групи та соціально-етнічні спільноти людей; соціальна рівність і нерівність. Політична система суспільства: сутність, структура, функції та їх аналіз. Духовне життя суспільства. Суспільна свідомість: структура, рівні і форми. Соціальні функції форм суспільної свідомості: мораль, релігія, політика, право, мистецтво, наука, філософія тощо. Історична свідомість як духовне явище. Сутність та основні завдання філософії історії. Суспільство як система, що розвивається. Єдність та багатогранність світової історії. Варіативність в історичному процесі. Лінійні та циклічні моделі історичного розвитку. Некласична філософія історії. Постнекласична філософія історії.

Сутність суспільного прогресу та його критерії. Абсолютний та відносний критерії прогресу. Ідеал і прогрес. Прогрес і регрес. Співвідношення науково-технічного, соціального та духовного прогресу. Необхідність та свобода в історичному процесі. Смісл історії як філософсько-світоглядна проблема.

Тема 8 Філософія культури.

Філософське поняття культури. Культура та природа. Структура культури. Духовна і матеріальна культура. Соціальні функції культури. Філософські концепції культури.

Технологічна, діяльнісна і ціннісна концепції культури. Культура як вимір розвитку людини. Зовнішня та внутрішня детермінація. Розвиток культури: традиції і новаторство. Єдність, різноманітність та взаємодія культур. Національна культура. Поняття цивілізації. Історія і логіка розвитку проблеми співвідношення між цивілізацією і культурою. Класики цивілізаційного підходу до аналізу культурно-історичного процесу - М.Данилевський, О.Шпенглер, А.Тойнбі.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Історичний розвиток філософії						
Тема 1. Філософія та світогляд. Предмет і проблематика філософії.	6	2	2			2
Тема 2. Історичні типи філософії. Особливості розвитку вітчизняної філософії.	24	2	16			6
Усього	30	4	18			8
Кредит 2. Онтологія. Гносеологія.						
Тема 3. Філософське вчення про буття.	8	1	4			3
Тема 4. Філософія свідомості.	8	1	4			3
Тема 5. Філософія пізнання.	7	1	4			2
Тема 6. Наукове пізнання.	7	1	4			2
Усього	30	4	16			10
Кредит 3 Філософська антропологія. Соціальна філософія.						
Тема 7. Проблема людини в філософії.	7		4			3
Тема 8. Філософія суспільства.	8	1	4			3
Тема 9. Філософія історії	8	1	4			3
Тема 10. Філософія культури.	7		4			3
Усього	30	2	16			12
Усього годин:	90	10	50			30

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1. Історичний розвиток філософії</i>	
1	Філософія та світогляд, Предмет і проблематика філософії.	2
2	Історичні типи філософії. Особливості розвитку вітчизняної філософії.	2
	<i>Кредит 2 Онтологія. Гносеологія.</i>	
3	Філософське вчення про буття.	1
4	Філософія свідомості.	1
5	Філософія пізнання.	1
6	Наукове пізнання.	1
	<i>Кредит 3 Філософська антропологія. Соціальна філософія.</i>	
7	Проблема людини в філософії.	
8	Філософія суспільства.	1
9	Філософія історії	1
10	Філософія культури.	
	Всього	10

5. Теми семінарських занять Денна форма навчання

з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1. Історичний розвиток філософії</i>	
1	Філософія та світогляд, Предмет і проблематика філософії.	2
2	Історичні типи філософії. Особливості розвитку вітчизняної філософії.	16
	<i>Кредит 2 Онтологія. Гносеологія.</i>	
3	Філософське вчення про буття.	4
4	Філософія свідомості.	4
5	Філософія пізнання.	4
6	Наукове пізнання.	4
	<i>Кредит 3 Філософська антропологія. Соціальна філософія.</i>	
7	Проблема людини в філософії.	4
8	Філософія суспільства.	4
9	Філософія історії	4
9	Філософія культури.	4
	Всього	50

6. Самостійна робота Денна форма навчання

з/п	Назва теми	Кількість годин
	<i>Кредит 1. Історичний розвиток філософії</i>	
1	Філософія та світогляд, Предмет і проблематика філософії.	2
2	Історичні типи філософії. Особливості розвитку вітчизняної філософії.	6
	<i>Кредит 2 Онтологія. Гносеологія.</i>	
3	Філософське вчення про буття.	3
4	Філософія свідомості.	3
5	Філософія пізнання.	2
6	Наукове пізнання.	2
	<i>Кредит 3 Філософська антропологія. Соціальна філософія.</i>	
7	Проблема людини в філософії.	3
8	Філософія суспільства.	3
9	Філософія історії	3
9	Філософія культури.	3
	Всього	30

7. Індивідуальне початково-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання передбачає підготовку доповіді з висвітленням найважливіших понять і принципів філософії, з аналізом історичних форм філософії й розкриття загальних механізмів її розвитку. Доповідь має бути спрямована на виявлення найбільш значимих соціальних та культурних феноменів та закономірностей їхнього розвитку, на розкриття вічних проблем людського існування, цінностей та ідеалів.

Тематика індивідуальних завдань:

1. Соціально-культурне призначення філософії.
2. Основні проблеми філософії середньовіччя.
3. Схоластика і патристика.
4. Теодицея як релігійна, філософська проблема.
5. Проблема реформації суспільства в філософській думці Відродження.
6. Поняття Просвітництва, його загальна характеристика.
7. Основні проблеми філософії французького просвітництва.
8. Марксистська філософія, її зміст, напрямки.

9. Культурно-історичні умови формування філософських ідей у XIX-XX століттях.
10. Виникнення і розвиток некласичної філософської парадигми.
11. Проблема людини в екзистенціальній філософії К. Ясперса.
12. Філософські ідеї А.Шопенгауера і Ф.Ніцше.
13. Вихідні ідеї філософської антропології М.Шелера.
14. Теорія космічної еволюції П.Тейяра де Шардена.
15. Карл Поппер про відкриті і закриті суспільства: історико-філософський аспект.
16. Вихідні ідеї персоналізму.
17. Філософія постмодернізму.
18. Арендт Х. «Джерела тоталітаризму».
19. Ліотар Ж. Ф. «Ситуація постмодерну».
20. Марітен Ж. «Інтегральний гуманізм».
21. Ортега-і-Гасет Х. «Бунт мас».
22. Поппер К. Р. «Відкрите суспільство і його вороги».
23. Тейяр де Шарден П. «Феномен людини».
24. Фромм Е. «Втеча від свободи».
25. Філософія у Києво-Могилянській академії.
26. Вчення про дві науки і три світи у Г.Сковороди.
27. Д.Чижевський як історик української філософії.
28. Дух та свідомість. Походження та сутність свідомості як філософська проблема.
29. Ідея прогресу в історії соціальної філософії.
30. Проблема рушійних сил та суб'єктів суспільного розвитку.
31. Історія як поняття історичної науки і як філософська категорія.
32. Формаційний та цивілізаційний підходи до осмислення історичного процесу.
33. Роль особистості в історії. Особистість і народ.
34. Сутність, головні напрямки і соціальні наслідки науково-технічної революції.
35. Суспільна свідомість, її форми.
36. Цінності в житті людини і суспільства.
37. Поняття блага. Рациональне та ірраціональне розуміння цінностей.
38. Феномен творчості.
39. Свобода людини як критерій суспільного прогресу.
40. Західні та східні типи цивілізації. Діалог культур.

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР).

Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, проведення колоквиумів, письмова контрольна робота та/або письмове тестування.). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, умінь самостійно

опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу навчальної дисципліни. Форма підсумкового семестрового контролю: у формі заліку з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Критерії оцінювання відповідей. Теоретичні й практичні досягнення студентів із дисципліни. визначаються відповідно до рівнів навчальних досягнень студентів: відмінно, дуже добре, добре, достатньо, задовільно.

Студенту виставляється відмінно: студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Студенту виставляється дуже добре: студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної літератури, аргументовано висловлює свої думки, проте наведені аргументи є не завжди суттєвими, демонструє творчий підхід до виконання індивідуальних завдань.

Студенту виставляється добре: студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формування висновків, допускає несуттєві неточності.

Студенту виставляється достатньо: студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Студенту виставляється задовільно: студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно, допускає суттєві / значні помилки.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), це сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 кредити.

Поточне тестування та самостійна робота										Контрольна робота	Накопичувальні бали/Сума
Кредит 1		Кредит 2				Кредит 3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40x1/40	300
20	60	20	20	20	20	20	20	20	20		

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є:

- перелік питань для контролю та самоперевірки знань по кредитам;
- перелік питань до контрольних робіт з дисципліни;
- поточний контроль знань з дисципліни - письмова КР;
- тестові завдання для поточного та підсумкового контролю;
- перелік питань для контролю та самоперевірки завдань самостійної роботи;
- залік.

10. Методи навчання

У навчальному процесі широко використовуються *загальнонаукові методи*: індукція, дедукція, аналогія, аналіз, синтез, абстрагування тощо.

До методів, що забезпечують сприймання і засвоєння знань з дисципліни «Філософія», набуття умінь та навиків належить – лекція, семінарське заняття, самостійна робота з різними джерелами інформації, контрольна робота, консультація викладача.

Під час вивчення дисципліни відбувається використання таких методів як пояснювально-ілюстративні, частково-пошукові, метод проблемного викладу тем, які передбачені навчальною програмою з «Філософії». Усний виклад матеріалу: наукова доповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод

навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки та ін.).

Окрім того застосовуються *методи активізації та оптимізації* навчального процесу. Методи активного навчання використовуються для тренування та розвитку творчого мислення студентів, формування в них відповідних практичних умінь та навичок. Вони стимулюють і підвищують інтерес до занять, активізують та загострюють сприймання навчального матеріалу. До методів активного навчання належить: дискусія, диспут, бесіда, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, проведення проблемних лекцій, лекцій-семініарів.

В процесі вивчення навчальної дисципліни «Філософія» студенти повинні оволодіти навичками самостійного опрацювання підручників і посібників, першоджерел з філософії.

11. Рекомендована література

Базова

1. Алексеев П. В., Панин А.В. Философия. Учебник. - М., 2009.
2. Андрущенко В. П. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія : Підручник для вищих навч. закл. - К., 2006.
3. Антологія світової філософії. Збірка філософських текстів. - К., 1992.
4. Вандишев В.М. Філософія. Екскурс в історію вчень та понять.- К., 2005.
5. Вілков В.Ю., Салтовський О.І. Людина та світ. – К., 2004.
6. Горський В.С. Історія української філософії. Курс лекцій. - К.,2003.
7. Ильенков Э.В. Философия и культура. - М., 1991.
8. Історія української філософії : Підручник. - К., 2008.
9. Історія філософії України : хрестоматія : навч. посіб. / упоряд. : М.Ф. Тарасенко, М.Ю. Русин, А.К. Бичко та ін. - К., 1993.
10. Канке В.А. Философия: исторический и систематический курс. - М., 2005.
11. Кримський С. Про софійність, правду, смисли людського буття: Збірник науково- публіц. і філософських статей. - К., 2010.
12. Нестеренко В.Г. Вступ до філософії: онтологія людини. - К., 1995.
13. Мамардашвили М. Как я понимаю философию. - М., 1990.
14. Осічнюк Ю.В. Філософія. Підручник. - К., 2009.
15. Подольська Є.А. Філософія. Підручник. - К., 2009.
16. Причепій Є. Філософія: Підручник. - К., 2007.
17. Философия. Учебник для вузов /под ред.В.П.Кохановского -Р-н-Д., 2010.
18. Философия. Учение о бытии, познании и ценностях человеческого существования. / Под общ. ред. В.Г.Кузнецова - М., 2008.
19. Философия.Учебное пособие / Под общ. Ред. М.Н.Росенко - СПб., 2007.
20. Философия: онтология, гносеология, философская антропология, социальная философия. / Под общ. ред. Е.С.Логовой - Мн., 2004.
21. Философия: Учебник для вузов./Под общ. ред. В.В Миронова - М., 2009.
22. Философия: Учебник для нефилологических вузов /Под ред.О.А. Митрошенкова – М., 2007.
23. Філософія. Курс лекцій: Навч. посібник. (В.Г. Табачковський, та ін.) - К., 2010.
24. Філософія: світ людини. Курс лекцій: Навч. посібн. / В.Г. Табачковський, М.О. Булатов, М.В. Хамітов та ін. - К., 2004.
25. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К., 2005.
26. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення) : навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В.Губерського. - К., 2009.
27. Філософія: Хрестоматія : навч. посіб. для бакалаврів фізико-математичних та природничих спеціальностей / Загальна ред. докт. філософ. н., проф. Добронравова. В 2-х т. - К., 2010.
28. Філософія як історія філософії.: Підручник / За заг. Ред. Ярошовця В.І. - К., 2010.

29. Хамітов Н. Історія філософії. Проблема людини та її меж: Навч. посіб. - К., 2006.
30. Ящук Т. Філософія історії. Курс лекцій. навчальний посібник. - К., 2004.

Допоміжна

- 1 Булатов М.О. Філософський словник. – К.:Стилос, 2009. – 575 с.
- 2 Всемирная энциклопедия: Философия /Глав.науч.ред. А.А.Грицанов. – М.: АСТ, Мн.: Харвест, Современный литератор, 2011. – 1314 с.
- 3 Історія філософії : словник / за заг.ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця. - К. : Знання України, 2012. - 1087 с.
- 4 Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей / Ред. Барбара Кассен. - К., 2009. - Т. 1. - 576 с.
- 5 Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей / Ред. Барбара Кассен. - К., 2010. - Т. 2. - 488 с.
- 6 Історія філософії. Словник / Заг. ред. В.І. Ярошовця. - К., 2005. - 1200 с.
- 7 Кондрашов В.А. Новейший философский словарь. – Р н/Д: 2005. – 300с.
- 8 Словарь философских терминов. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 301с.
- 9 Філософія ХХ-ХХІ століть: імена: біограф. словник / уклад. Ю. В.Омельченко. - К. : Фенікс, 2011. - 211 с.
- 10 Філософія: ідеї, ідеології, персоналії: Ілюстрований енциклопедичний довідник / Укл. Ю.В. Омельченко. - К., 2009. - 296 с.
- 11 Философский энциклопедический словарь. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 576 с.
- 12 Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2008. – 748 с.
- 13 Філософський словник соціальних термінів / ред. кол.:В.П.Андрущенко та ін. – Х.: Р.И.Ф., 2005. – 672 с.
- 14 Философская энциклопедия / Ред.-сост. Е.Ф. Губский - М., 2004. - 541 с.
- 15 Философский энциклопедический словарь / Под ред. А.А.Ивина - М., 2004.
- 16 Філософський енциклопедичний словник /Ред.В.І. Шинкарук та ін. - К., 2002.
- 17 Філософський словник соціальних термінів. / Ред. рада Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Кремень В.Г. та ін. . - К., 2005. - 672 с.
- 18 Познавательная энциклопедия. Серия: "Личности 20 века". BornToKill Multimedia, 2001.
- 19 Познавательная энциклопедия. Серия: "Психология". BornToKill Multimedia, 2001.
- 20 Познавательная энциклопедия. Серия: «Путь к себе». BornToKill Multimedia, 2001.
- 21 Энциклопедический словарь «Китайская философия». ООО «Программа 2000», DELTA-MM Corp., 2002.

12. Інформаційні ресурси

1. <http://www.universalinternetlibrary.ru/>
2. <http://ellib.org.ua/books/files/culture/>
3. <http://uchebnikfree.com/page/>
4. <http://psylib.org.ua/books/>
5. <http://psylib.ukrweb.net/>
6. <http://www.gumer.info/>
7. <http://velikanov.ru/philosophy/> Історія філософії. Енциклопедія.
8. <http://textbooks.net.ua/>
9. <http://darkelly.info/filosofiya/>
10. <http://philosophy.allru.net/> Золотая философия
11. <http://dumka.ho.ua/>
12. <http://www.philosophy.ua/>
13. <http://irbis-nbuv.gov.ua/>
14. <http://www.uct.kiev.ua/>
15. <http://www.synergetics.org.ua/>